

Tokoni ki he ngaahi fakamole 'oku mātu'aki fu'u fiema'ú

'E ala lava ke tokoni atu kiate koe 'a e Work and Income, 'o tatau ai pē kapau 'okú ke ngāue

Kapau 'oku 'ikai ke ke lava 'o ngāue 'i he taimí ni, pē kuo mole ho'o ngāué, pē 'oku si'isi'i ange 'a e ngaahi houa 'okú ke ngāue aí

- Te ke ala lava 'o ma'u atu ha vahe penefiti pe ko ha fa'ahinga tokoni fakapa'anga kehe ange meiate kimautolu.
- Kapau 'okú ke faingata'a'ia 'i he feinga ke totongi 'a ho feletí pe ko ho ngaahi mo'uá, 'e ala lava pē ke ke ma'u atu ha fa'ahinga tokoni – 'o tatau aipē neongo 'okú ke lolotonga ngāue pe 'oku 'i ha tu'unga mā'ulalo 'a ho vāhengá.
- 'Oku lava foki ke mau tokoni atu kiate koe ke kumi ha'o ngāue pe ako ngāue pea tokoni ki hono totongi 'o e ngaahi fakamole 'i he taimi te ke kamata ai 'i ha ngāue fo'ou.

Kapau 'okú ke puke pe fiema'ú ha taimi mālōlō meí he ngāué tupu meí he COVID-19

Kapau 'oku sivi'i ko e ki he COVID-19, 'oku mahu'inga ke ke nofo 'i 'api kae 'oua leva kuo ma'u atu 'a e ola 'o ho sivi'. Kapau 'oku 'ikai te ke lava 'o ngāue mei 'api, 'e ala lava 'e ho'o ngāue'anga 'o tohi kole mai ki he **Short-Term Absence Payment** ke tokoni kiate kinautolu ke nau 'oatu ha'o vahe.

Kapau kuo 'osi **tala atu** kiate koe ke ke nofo 'o fakamavahe'i tokotaha koe koe'uhí ko koe pē tokotaha kehe kuó ke fehokotaki mo ia kuo mo ma'u 'a e COVID-19, pea 'ikai ke ke lava 'o ngāue mei 'api, 'e lava 'a ho'o ngāue'angá ke tohi kole mai ki he **Leave Support Scheme** ke tokoni'i kinautolu ke nau kei hokohoko pē 'a hono totongi atu ho'o vahe.

Talanoa ki ho'o ngāue'angá fekau'aki mo e ngaahi tokoni 'oku ala ma'u atú, ke kei hokohoko pē 'a hono totongi atu 'o ho'o vahé. Kapau 'okú ke **ngāue pē kiate koe** pea 'ikai lava ke ke ngāue pē mei 'api, 'e toe lava foki ke ke tohi kole mai ki he ngaahi totongi ko ení.

Kapau 'okú ke fiema'ú ha tokoni ki ho'o ngaahi fakamole 'oku mātu'aki fu'u vivili

'Oku lahi 'a e ngaahi founa te mau ala tokoni atu ai kiate koe mo ho fāmilí, kā 'e makatu'unga ia 'i he tūkunga 'okú ke 'i aí. 'Oku 'ikai fiema'ú ia ke ke lolotonga ma'u atu ha penefiti kae toki 'oatu ha tokoni, ka 'oku toe 'atā atu foki ia ki he kakai 'oku 'i he tu'unga mā'ulalo 'a honau vāhenga. Te mau ala tokoni atu ki ha:

me'atokoni

ngaahi fakamole ki he nofo'angá (totongi nofo, nō mōkisi, nofo pooti)

mo'ua 'uhila, kasa mo e vai pe fakamāfana'i 'o e 'apí

ngaahi fakamole fakafaito'o mo e faito'o nifó

Ma'u atu ha fakamatala lahi ange

Tatau ai pē kapau 'okú ke pehē 'oku 'ikai ke ke 'atā atu ki ai, telefoni mai ke tau talanoa ki he tūkunga 'okú ke 'i aí.

'E lava foki ke ke vakai atu ki he workandincome.govt.nz pea lomi'i 'i he **Check what you might get** (Vakai pe ko e hā 'a e me'a teke ala ma'ú).

Ki ha fakamatala lahi ange:

Vakai ki he workandincome.govt.nz

Telefoni mai kiate kimautolu 'i he **0800 559 009**,

7 pongipongi ki he 6 efiāfi 'i he Mōnite ki he Falaite pea mo e 8 pongipongi ki he 1 ho'atā, 'o e 'aho Tokonakí.

